

ПРИВРЕДНО ПРАВО

II

КОМАНДИТНО ДРУШТВО „КД“

- Командитно друштво је привредно друштво.
- **Оснивају** га оснивачким актом два или више физичких и/или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом. Оснива се оснивачким актом. Осим оснивачког акта командитно друштво може имати и уговор ортака друштва којим се одређује пословање друштва и управљање.
- Најмање један од оснивача одговара неограничено солидарно за обавезе друштва (*комплементар*) а најмање једно лице одговара ограничено до висине свог уговореног улога (*командитор*).

- **Комплементари**, поред чињенице да за обавезе друштва одговарају неограничено солидарно, целокупном својом личном имовином воде пословање друштва и заступају друштво.
- **Командитори** су чланови друштва који уносе у друштво своје улоге а не одговарају за обавезе друштва према трећим лицима, нити воде њихово пословање.
- Командитно друштво под заједничким пословним именом погодан је за пласирање капитала у одређену делатност. То су лица која се не баве пословањем друштва, већ то чине ради оплођавања свог капитала (*командитори*). Насупрот њима, у командитном друштву су лица која не улажу капитал у друштво али имају знања и способност за успешно организовање и вођење пословања у тој делатности (*комплементари*).

- На тај начин командитно друштво представља погодан спој двеју вредности: вредности капитала с једне стране и вредности менаџерских способности с друге стране. Командитно друштво може лако променити облик у „од“ или у „доо“.
- **Управљање друштвом**
Комплементари, један или више њих, воде послове командитног друштва, односно врше пословођење друштвом.

- ▶ Командитно друштво оснива се оснивачким актом, уговором између оснивача. Оснивачким актом уређују се сва битна питања за оснивање и рад друштва: подаци о оснивачима и то лично име и пребивалиште сваког физичког лица, јединствени матични број и пребивалиште комплементара, односно командитора, које је домаће правно лице, односно број пасоша или други идентификациони број или пребивалиште комплементара, односно командитора које је страно физичко лице; пословно име, матични број и седиште правног лица комплементара и командитора које је домаће правно лице, односно број регистрације или други идентификациони број и седиште ортака који је страно правно лице; пословно име и седиште друштва; претежна делатност друштва; означање врсте и вредности улога сваког оснивача и друге елементе од значаја за друштво.

- ▶ Уговор о оснивању обавезно садржи и ознаку који је члан друштва комплементар а који командитор.
- ▶ Оснивачи у командитно друштво уносе своје улоге. Улог командитора у командитно друштво може бити новчани и неновчани, укључујући и извршени рад и услуге у командитном друштву. Аналогно ортачком друштву, улог комплементара може бити у новцу, стварима и правима, као и у раду или услугама и то како у извршеним тако и у оним које тек треба да буду извршене. Командитор може слободно пренети свој улог на другог командитора или треће лице.

- **Права и обавезе**

Чланови друштва учествују у расподели добити и сносињу губитка друштва сразмерно проценту удела у друштву. За обавезе друштва према трећим лицима искључиво одговарају комплементари, док командитори сnose ризик до износа свог улога. Удели чланова командитног друштва могу се преносити у целини или делимично. Комплементар командитног друштва не може пренети цео или део свог удела без сагласности свих командитора и комплементара. За разлику од комплементара, командитор може слободно пренети део или цео свог удела продајом, поклоном, наслеђем или на други начин.

- **Престанак друштва**

У случају ако из друштва иступе комплементари, онда се то друштво не мора угасити, већ се може организовати као „доо“, „ад“ или као предузетник. Ако из друштва иступе сви командитори, друштво може да се организује као „од“ или предузетник.

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО „АД“

- **Акционарско друштво** је привредно друштво, које оснива једно или више физичких и/или правних лица у својству акционара.
- Основни капитал прибавља се издавањем и продајом акција. Основни капитал друштва је утврђен оснивачким актом и подељен на акције. Акције имају одређену номиналну вредност. Збир номиналних вредности свих акција чини основни капитал акционарског друштва.
- Акционарска друштва су најважнији облик привредних друштава са становишта прибављања капитала.

- ▶ Акционарска друштва развила су се у XIX веку, када су почела и законски да се уређују. Прво су се појавила у Италији, Великој Британији и Француској, а затим и у другим земљама.
- ▶ Прво акционарско друштво у Србији основано је 1869. године. Била је то „Прва Српска Банка”. Први закон, Закон о акционарским друштвима у Србији, донет 1896. године, имао је сличности са угарским, француским и немачким трговачким закоником. Био је припремљен 1937. године Трговачки законик за Краљевину Југославију. Њим су била обухваћена и акционарска друштва, али због догађаја који су наступили у свету никада није ступио на снагу.

- ▶ Акционарска друштва су најважнији облик привредних друштава са становишта прибављања капитала јер постоји могућност концентрације капитала у друштву из бројних мањих извора, од акционара. Међутим, акционарска друштва нису најбројнија друштва капитала. Далеко су бројнија друштва са ограниченом одговорношћу.
- ▶ Акционарско друштво има своју имовину која је одвојена од имовине акционара. Акционари купују од акционарског друштва акције које је то друштво издало, уносећи тако у друштво своје улоге, који могу бити у новцу, стварима и правима израженим у новчаној вредности.

- ▶ Акционарско друштво за своје обавезе одговара целокупном својом имовином. Акционари не одговарају за обавезе акционарског друштва. Они су само дужни да унесу свој улог којим су купили акције.
- ▶ У економском погледу, акционарско друштво је најзначајнији тип трговачког друштва које је по својој организацији и облику подесно за формирање и концентрацију капитала па је по том основу и главни облик мултинационалних компанија и структуре међународних холдинга.

- **Оснивање друштва**

Акционарска друштва могу основати физичка и правна лица, домаћа и страна. Оснива се оснивачким актом, али поред њега има и статут којим се ближе уређује пословање и управљање друштвом.

- После одржане оснивачке скупштине, акционарско друштво, уз комплетну документацију, уписује се у регистар када стиче својство правног лица. Регистрација података о привредном друштву и објављивање регистрације врши се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

- ▶ Акција је хартија од вредности коју издаје „ад“. Основни капитал „ад“ је утврђен и подељен на акције одређене номиналне вредности. „АД“ издаје акције ради прикупљања потребних средстава за пословање друштва. Акције које се издају приликом оснивања „ад“ су акције прве емисије или оснивачке акције, а акције које „ад“ издаје током свог пословања су акције следећих емисија.
- ▶ Акционаром у одређеном акционарском друштву сматра се лице које је као законити ималац уписано у Централни регистар, а дан уписа у Централни регистар јесте дан стицања акције.
- ▶ „АД“ може издавати обичне (редовне) и преференцијалне (повлашћене) акције.

- ▶ Обичне акције имаоцу дају имовинска и управљачка права. **Имовинска права су:** право на исплату дивиденде; право на учешће у расподели ликвидационог остатка или стечајне масе у складу са законом којим се уређује стечај; право пречег стицања обичних акција и других финансијских инструмената заменљивих за обичне акције, из нових емисија. Управљачка или корпорацијска права које преко акције у акционарском друштву стиче акционар је право учешћа и гласања на скупштини, тако да једна акција увек даје право на један глас.
- ▶ Преференцијална акција је акција које имаоцу даје једно или више повлашћених права утврђених статутом и одлуком о издавању.

- ▶ Та посебна права која проистичу из класе преференцијалних акција могу се односити на различите стопе дивиденде, различита партиципативна или кумулативна права на дивиденде или различита права на исплату имовине друштва при ликвидацији.
- ▶ Као код сваке хартије од вредности, тако и код акција постоје две врсте права. Прво, то је право на акцију као исправу. То је стварноправни однос који се изражава у виду власништва (својине) над одређеном акцијом (акција, као исправа, односно папир је у власништву акционара), Друго, то су права из акције. Овде се ради о облигационоправном односу чију садржину чини међусобна права акционара, као власника акције, и акционарског друштва, као њеног издаваоца.

- ▶ Акција као хартија од вредности састоји се из два дела. Први део акције је основна исправа или плашт. Други део акције се састоји из купонског табака који садржи купоне за наплату дивиденде.
- ▶ Према редоследу издавања, акције могу бити оснивачке акције прве емисије и акције наредних емисија.
- ▶ Свака акција даје право гласа сразмерно номиналној вредности акције.
- ▶ Акција може имати једног или више власника и они представљају сувласнике дате акције. Сувласници акције сматрају се једним акционаром у односу према друштву.

- ▶ Акционарско друштво може стећи и сопствене акције. Сопствене акције су акције које је друштво стекло од својих акционара.
- ▶ Сопствене акције не дају право гласа, нити право на дивиденду или друга примања, а не могу бити ни основ за плаћање акционарима, осим у случају смањења капитала. Сопствене акције које је друштво стекло, дужно је да расподели лицима утврђеним у одлуци о стицању у року од годину дана од дана стицања. Право прече куповине имају акционари тог акционарског друштва.

- **Права и обавезе акционара:** се утврђују оснивачким актом, статутом друштва и законом. Обим права појединих акционара зависи од вредности акција које акционар поседује. Права акционара се могу поделити на имовинска и корпорацијска. Обавезе акционара се утврђују законом, оснивачким актом и статутом „ад“.
- Имовинска права акционара за предмет имају одређену имовинску вредност.

- ▶ У имовинска права акционара спада нарочито: право на удео у годишњој добити друштва после њеног опорезивања (право на дивиденду) сразмерно номиналној вредности акција, затим, право учешћа у подели ликвидационог вишка по ликвидацији друштва или стечајне масе у складу са законом који уређује област стечаја, право пречег стицања обичних акција и других финансијских инструмената заменљивих за обичне акције, из нових емисија, право располагања акцијама свих врста у складу са законом.
- ▶ Дивиденда се може плаћати у новцу или у акцијама друштва, у складу са одлуком о исплати дивиденде.

- ▶ Корпорацијска права акционара су права која се односе на управљање акционарским друштвом и надзор над његовим радом. У корпорацијска права спадају, прво, право на учешће у управљању друштвом (право учешћа у раду скупштине друштва, право гласа) и друго, право приступа правним актима и другим документима и информацијама.
- ▶ Зависно од врсте управљања за коју су се доношењем статута определили акционари управљање друштвом може бити организовано као једнодомно или дводомно.

▶ Ако је управљање организовано као једнодомно органи друштва су:

1. скупштина

2. један или више директора, односно одбор директора.

▶ Ако је управљање организовано као дводомно органи друштва су:

1. скупштина

2. надзорни одбор

3. један или више извршних директора, односно извршни одбор.

▶ У једночланом друштву функцију скупштине врши једини акционар друштва.

- ▶ Скупштина је обавезан орган и код једнодомног и дводомног управљања. Скупштину чине сви акционари друштва. Учествовање у раду скупштине подразумева право акционара да гласа о питањима о којима гласа његова класа акција, као и право да учествује у расправи, укључујући и право на подношење предлога, постављање питања која се односе на дневни ред скупштине и добијање одговора, у складу са статутом и пословником.
- ▶ Скупштина акционарског друштва одлучује о најбитнијим питањима за рад и пословање друштва.
- ▶ Седнице скупштине могу бити редовне и ванредне и по правилу се одржавају у седишту друштва.

▶ **Унутрашњи и спољни надзор пословања**

- ▶ Друштво је слободно да својим актима уреди унутрашњи надзор пословања. У јавним акционарским друштвима постоји обавеза да најмање једно лице буде надлежно за унутрашњи надзор и за то мора испуњавати услове прописане за интерног ревизора у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија. Послови унутрашњег надзора нарочито обухватају: контролу усклађености пословања друштва са законом, другим прописима и активно друштво; надзор над спровођењем рачуноводствених политика и финансијским извештавањем; проверу спровођења политика управљања ризицима; праћење усклађености организације и деловања друштва са кодексом корпоративног управљања; вредновање политика и процеса у друштву као и предлагање њиховог унапређења.

- ▶ Спољни надзор пословања односи се првенствено на ревизију годишњих финансијских извештаја, на шта јавно акционарско друштво има обавезу. Спољна ревизија, као и унутрашња морале би бити непристрасне и објективне.

- ▶ **Престанак уговора**

„АД“ може престати услед протеча времена на које је основано; правноснажном одлуком скупштине акционара, правноснажном одлуком надлежног суда; одлуком стечајног већа о отварању и закључењу стечајног поступка; банкротством; ликвидацијом; као и у другим случајевима утврђеним законом и оснивачким актом друштва.

ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ „ДОО“

- „ДОО“ је привредно друштво. Њега могу основати једно или више правних и/или физичких лица, ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом.
- **Основни капитал** друштво прибавља улозима оснивача, односно чланова друштва.
- Друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином (међутим, члан друштва не одговара за обавезе друштва, осим до износа унетог улога у имовину друштва).

▶ **Оснивање**

„ДОО“ оснива се оснивачким актом (оснивачки акт „доо“ је уговор о оснивању друштва, када има више оснивача или одлука о оснивању друштва, кад постоји само један оснивач). Оснивачи могу бити правна и физичка лица, домаћа и страна.

- **Поступак оснивања друштва**

Приликом започињања оснивања друштва, морају се имати у виду следеће чињенице: коју делатност треба да обавља друштво, да ли су повољни услови за обављање изабране делатности, какав ће бити маркетинг, да ли су испуњени услови за обављање изабране делатности, стручна оспособљеност лица која ће обављати ту делатност и сл.

- Затим, да ли је обезбеђен простор за обављање изабране делатности и да ли тај простор испуњава услове за обављање те делатности.
- Новчани део основног капитала друштва не може бити мањи од 100 дин. Друштво може да се бави скоро свим делатностима, изузев здравственом делатношћу, производњом за војне потребе и сл.

- **За оснивање друштва потребно је:** сачинити оснивачки акт друштва, оверити потписе оснивача и лица овлашћеног за заступање, извршити регистрацију, добити порески идентификациони број, отворити рачун код пословне банке и добити сагласност од надлежних инспекција за рад друштва, ако делатност друштва подлеже сагласности, односно тражењу решења да су испуњени услови за обављање делатности. После регистрације друштва израђује се печат друштва.

- **Права и обавезе чланова друштва**

Удео у друштву са ограниченом одговорношћу је право које припада члану друштва, на основу његовог улога у друштво. Удели у друштву су преносиви, односно они могу бити предмет правног промета. На основу свог улога члан друштва има следећа права: право располагања уделом, право на учешће у управљању друштвом и контроле делатности друштва као и имовинска права.

- **Органи друштва**

- **Једнодомно управљање:**

1. купштина
2. један или више директора.

- **Дводомно управљање:**

1. надзорни одбор
2. један или више директора
3. скупштина.

- **“ДОО” престаје да постоји брисањем из регистра привредних субјеката.**

ПОВЕЗИВАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

- ▶ Друштва се међусобно могу повезати на 3 начина:
 1. путем учешћа у основном капиталу или ортачким уделима (**друштва повезана капиталом**);
 2. путем уговора (**друштва повезана уговором**) и
 3. путем капитала и путем уговора (**мешовито повезана друштва**).

- ▶ Друштва повезана капиталом, уговором или мешовито повезана друштва, обавезно у свом саставу морају имати једно контролно (матично) и једно или више подређених (зависних) друштава. Друштва повезана на један од ова три начина организују се у групу друштава (концерн), холдинг или друштва са узајамним учешћем у капиталу.
- ▶ Да би један члан друштва био његов контролни члан, неопходно је да има више од 50% гласачких права у привредном друштву, што у АД означава власништво и право гласа са више од 50% обичних акција. Контролни члан је и лице које на други начин врши контролни утицај над управљањем и вођењем послова привредног друштва на основу свог својства члана или акционара (или на основу закљученог уговора).

УПРАВЉАЊЕ ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВОМ

- Основни приступ управљања привредним друштвом јесте управљање на власничком принципу. Друштвом управљају власници друштва, односно представници власника друштва, које власници одреде. Власници, односно њихови представници, по правилу управљају друштвом сразмерно уделу у друштву, односно сразмерно вредности и броју акција.

- ▶ **Ортачким друштвом** управљају ортаци.
- ▶ **Командитним друштвом** управљају комплементари.
- ▶ **Друштвом са ограниченом одговорношћу** управљају чланови друштва и воде послове друштва путем органа.
- ▶ **Акционарским друштвом** управљају акционари путем органа друштва.
- ▶ **Општи акти привредног друштва су:** статут, правилник, колективни уговор и одлука којом се на општи начин уређују одређена питања.

- ▶ **Општи акти предузећа су:** статут, правилник и одлука којом се на општи начин уређују одређена питања.
- ▶ **Статут** је обавезан акт код Акционарског друштва. Статутом се код акционарског друштва уређује управљање друштвом и друга питања у складу са законом.
- ▶ **Правилницима** се на основу прописа, ближе уређују поједини односи у привредном друштву. Свака област рада и пословања уређена је одговарајућим правилником.
- ▶ **Одлука** као општи акт се ређе доноси у привредном друштву, пошто се углавном све области ближе уређују правилницима.

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

- Под реорганизацијом привредног друштва подразумевају се:

1. Статусна промена привредног друштва

- спајање привредног друштва
- подела привредног друштва
- издвајање
- припајање.

2. Промена правне форме привредног друштва

- ▶ Привредно друштво може променити, односно прећи из једне у другу правну форму.
- ▶ Приликом промене правне форме, привредно друштво мора испуњавати услове који су законом прописани за ту другу правну форму у коју прелази.
- ▶ Ако би привредно друштво које је основано у правној форми ДОО прешло у правну форму АД, морало би имати одговарајући законом предвиђен новчани улог основног капитала, издати акције и испуњавати друге услове који су прописани Законом за АД.

ПРЕСТАНАК ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

- **Поједини основи престанка привредног друштва**
- Престанак привредног друштва представља гашање друштва као правног лица - његов нестанак.
- ПД престаје зависно од воље оснивача: истеком времена на које је основано, одлуком надлежног органа друштва, сагласно актима друштва и статусном променом: спајањем, припајањем, поделом и одвајањем.
- ПД престаје независно од воље власника, односно органа друштва, најчешћи случај је банкротство, када се спроводи стечајни поступак.

- **Стечај:** је престанак пословног субјекта са најтежим последицама за повериоце. То је у ствари банкротство пословног субјекта (стечај се у одређеним случајевима може окончати реорганизацијом привредног друштва).
- Услов за спровођење стечаја над дужником је инсолвентност-немогућност исплате својих обавеза, својих дугова.
- Стечајни поступак доноси са собом бројне последице и на имовину и на запослене у правном лицу па је његово регулисање, а нарочито примена, одувек изазивала велику пажњу. Стечајни поступак понекад се одлагао и поред испуњености свих услова због разних социјалних или политичких разлога.

- ▶ Банкротство подразумева намирење поверилаца продајом целокупне имовине стечајног дужника, односно стечајног дужника као правног лица. У првом случају продаје се имовина дужника, његове машине, хале и сл. (заједно или појединачно). У другом случају, продаје се правно лице као целина, које је власник целокупне имовине.
- ▶ Стечај се може спровести и кроз реорганизацију која може бити мање „болна” за запослене и самог стечајног дужника. Наиме, под реорганизацијом се подразумева намирење поверилаца према усвојеном плану реорганизације и то редефинисањем дужничко-поверилачких односа, статусним променама дужника или на други начин који је предвиђен планом реорганизације.

- ▶ У овом случају, привредни субјект својим делом или у целини може после реорганизације да настави са пословањем. Али реорганизација подразумева и промене, попут промене делатности, начина пословања, гашења нерентабилних пројеката, „улазак” повериоца у власничке односе стечајног дужника и сл.
- ▶ Стечај се отвара и ако одговорна лица не поступају по плану реорганизације или поступају супротно плану, на начин којим се битно угрожава спровођење плана реорганизације.
- ▶ Циљ стечаја „јесте најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине”.

- ▶ Стечајни поступак неће се спроводити ако се утврди да је имовина стечајног дужника мања од висине трошкова стечајног поступка или да је имовина стечајног дужника незнатне вредности. У том случају, стечајни поступак се закључује без одлагања, али се и решењем стечајног судије налаже стечајном управнику да уновчи имовину стечајног дужника и оствареним средствима покрије настале трошкове, а евентуална преостала средства се уплаћују у буџет Републике Србије.

- ▶ **Према коме се стечајни поступак не може спроводити?**

Према РС; аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе. Поступак се не спроводи ни према правним лицима које је основала РС, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, а која се искључиво или претежно финансирају кроз уступљене јавне приходе из републичког буџета односно буџета АП Војводине и јединице локалне самоуправе.

- ▶ **Органи стечајног поступка су:** стечајни судија, стечајни управник, скупштина поверилаца и одбор поверилаца.

- ▶ **Ликвидација** : ликвидацији се приступа када друштво има довољно финансијских средстава за покриће свих својих обавеза.
- ▶ Ако друштво има довољно средстава за измирење обавезе према повериоцима, ликвидација се обавезно спроводи: ако је друштву изречена мера забране обављања делатности, ако престану да постоје природни и други услови за обављање делатности, истеком времена на које је основано, ако број оснивача падне испод законског минимума, ако друштво није организовано у складу са законом, ако не обавља делатност дуже од две године непрекидно, у случају ништавности оснивања друштва у складу са законом.

- ▶ **Ликвидација друштва покреће се:** једногласном одлуком свих ортака, односно комплементара, ако уговором о оснивању није другачије одређено; одлуком скупштине чланова друштва са ограниченом одговорношћу; одлуком скупштине акционара.
- ▶ Покретање поступка ликвидације проузрокује одређене последице на статус друштва, а друштво добија ликвидационог управника. Ликвидациони управник заступа друштво у ликвидацији и одговоран је за законитост пословања друштва. Ликвидациони управник може предузимати следеће активности: вршити радње на окончању послова започетих пре почетка ликвидације; преузети радње потребне за спровођење ликвидације, као што су продаја имовине, исплата поверилаца и исплата потраживања; врши илруге послове неопходне ради спровођења ликвидације друштва.

- ▶ Ликвидациони управник има право на исплату накнаде за рад, као и да му се надокнаде трошкови које је имао у спровођењу ликвидације. Висину трошкова и накнаде за рад одређују ортаци, комплементари, односно скупштина, а у случају спора: суд.

BANKE

- „Банка је акционарско друштво са седиштем у Републици Србији, које има дозволу за рад НБС и обавља депозитне и кредитне послове, а може обављати и друге послове у складу са законом.“
- Банку оснивају искључиво у правној форми акционарског друштва домаћа и страна правна и физичка лица.
- Банка обавља своје послове у циљу стицања добити.
- Нико осим банке не може да се бави примањем депозита и нико осим банке не може да се бави давањем кредита и издавањем платних картица, осим ако је за то овлашћен законом.

- **Банкарском тајном** сматрају се: подаци познати банци, а односе се на личне податке, финансијско стање и трансакције, као и на власништво или пословне везе клијената те или друге банке; подаци о стању и променама на индивидуалним депозитним рачунима; други подаци до којих банка дође у пословању с клијентом.
- **Банком управљају** њени акционари непосредно или преко својих посредника, с тим да акционари који имају 1% или више акција с правом гласа непосредно управљају.
- Банка има опште облигаторне органе: скупштину, управни одбор и извршни одбор.
- Банка има посредне облигаторне органе: одбор за праћење пословања банке, кредитни одбор и одбор за управљање активом и пасивом.

- **Банка обавља следеће послове:**

- ▶ депозитне послове (примање и полагање депозита)
- ▶ кредитне послове (давање и узимање кредита)
- ▶ девизне, девизно-валутне и мењачке послове
- ▶ послове платног промета
- ▶ издавање платних картица
- ▶ послове с хартијама од вредности
- ▶ брокерско-дилерске послове
- ▶ издавање гаранција, авала и других (гаранцијски посао)
- ▶ куповину, продају и наплату потраживања (факторинг, форфетинг и др.)
- ▶ послове заступања у осигурању
- ▶ послове за које је овлашћена законом
- ▶ друге послове, чија природа је сродна или повезана с пословима напред наведеним, а у складу са оснивачким актом и статутом банке.

- ▶ Банка има својство правног лица, које стиче у тренутку уписа у регистар привредних субјеката.
- ▶ Банка у правном промету закључује правне послове и врши друге правне радње у оквиру регистрованих делатности.
- ▶ За преузете обавезе одговара целокупном својом имовином, док оснивачи за њих не одговарају, већ сnose ризик до висине својих улога унетих у њен оснивачки капитал.
- ▶ Основни општи акти банке су: *оснивачки акт и статут банке.*

- ▶ **Клијент банке** је било које лице, које користи или је користило услуге банке или лице које се обратило банци, ради коришћења услуга и које је банка као такво идентификовала.
- ▶ Клијент има право приступа свим подацима, који му на основу закона морају бити доступни, а банка је дужна да му на захтев обезбеди овај приступ.
- ▶ Банка је дужна да води пословне књиге и рачуноводствену евиденцију као и да врши годишње финансијске извештаје.

- ▶ Банка може престати са радом из више разлога:
 1. престанак рада банке на основу одлуке скупштине банке, на основу које се подноси захтев НБ за давање сагласности за спровођење поступка добровољне ликвидације банке;
 2. статусне промене банке;
 3. одузимање дозволе за рад од стране НБ у законом прописаним случајевима;
 4. ако се оснивачка скупштина не одржи у прописаном року и ако банка захтев за упис у регистар привредних субјеката не достави у прописаном року.

ДРУШТВА ЗА ОСИГУРАЊЕ

- ▶ **Акционарско друштво за осигурање** је самостално правно лице, које обавља послове једне или више врста осигурања, у оквиру исте групе осигурања или послове реосигурања ради стицања добити.
- ▶ **Предмет осигурања** може бити имовинско осигурање и осигурање лица.
- ▶ **Имовинско осигурање** има за предмет неку материјалну вредност, процењиву у новцу као што је осигурање ствари, осигурање робе у транспорту и сл.

- ▶ Осигурање лица има за предмет одређену нематеријалну вредност, која се не може изразити у новцу, као што су: живот човека, његова радна способност, здравље и сл., али се уговара номилана новчана накнада исплатом осигуране суме или њеног сразмерног дела у предвиђеном случају. Осигурање слица обухвата осигурање живота и осигурање од несрећног случаја.
- ▶ Осигурање се дели на добровољно и обавезно.
- ▶ Добровољно осигурање настаје на основу уговора о осигурању који уговорне стране закључују по својој слободној вољи. То је уговор који стране могу, а не морају да закључе.
- ▶ Обавезно осигурање настаје по основу самог закона. Тако постоји: обавезно осигурање путника у јавном превозу од последица несрећног случаја; обавезно осигурање корисника, односно сопственика моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима и др.

- ▶ Добровољно осигурање израз је приватног интереса одређених лица, док је обавезно осигурање израз јавног интереса за већу сигурност и потпунију заштиту одређених ствари и лица.
- ▶ Постоји индивидуално и колективно осигурање.
- ▶ **Индивидуално осигурање** је оно у коме се као осигурано лице јавља одређено индивидуално лице као што је уговор о осигурању живота одређеног лица.
- ▶ **Колективно осигурање** је оно осигурање у коме се истовремено, једним уговором осигурава више лица.

- ▶ **Саосигурање** постоји када се уговор по одређеном осигурању закључује истовремено са више осигуравајућих организација које су се споразумеле о заједничком сношењу и расподели ризика у тој ствари, при чему свака од њих учествује у том ризику са одређеним уделом или до одређеног износа.
- ▶ **Реосигурање** постоји када једна осигуравајућа организација, реосигурач, уговором преузме обавезу да другој осигуравајућој организацији, уз накнаду, плати, делимично или у целости, износ, који је она, као посредни осигуравач, буде платила свом клијенту по уговору о осигурању.

- ▶ Пословно име акционарског друштва за осигурање садржи ознаку „а.д.о“. Поред друштва за осигурање пословима осигурања, према закону, могу се бавити и друштва за посредовање у осигурању, друштва за заступање у осигурању и агенције за пружање других послова у осигурању.
- ▶ Акционарско друштво за осигурање је самостално правно лице, које обавља послове једне или више врста осигурања, у оквиру исте групе осигурања или послове реосигурања ради стицања добити.
- ▶ **Органи су:** скупштина, управни одбор, директор и надзорни одбор. Управни одбор и директор акционарског друштва за осигурање чине управу друштва.

▶ Друштво за узајамно осигурање оснива се као друштво са неограниченим доприносом или друштво са ограниченим доприносом. Ово друштво може обављати све послове осигурања, осим послова реосигурања. Циљ оснивача друштва за узајамно осигурање није стицање добити, него задовољење потреба из области осигурања имовине и лица својих чланова.

▶ **Посредници у осигурању**

Послове посредовања у осигурању, као једину делатност, може обављати друштво за посредовање у осигурању које је добило дозволу НБС за обављање тих послова. Осим ових послова друштво може обављати и послове саветовања и помоћи у обради штета и процени ризика и штета, а послове заступања само изузетно у складу са законом, а на основу одобрења НБС.

▶ Заступање у осигурању

Послове заступања у осигурању обавља правно или физичко лице на основу уговора о заступању, у име и за рачун друштва за осигурање основаног у складу са законом. Друштво за заступање оснива се као „ад“ или „доо“ са истим основачким улогом, као и друштво за посредовање у осигурању („ад“).

- ▶ Агенција за пружање других услуга у осигурању је правно лице, које обавља послове утврђивања и процене ризика и штета, посредовања ради продаје и продају остатка осигураних оштећених ствари и послове пружања других интелектуалних и техничких услуга, у вези са пословима осигурања. Агенција се оснива као „ад“ или „доо“. Агенција не може обављати послове осигурања, послове посредовања и послове заступања у осигурању.

- ▶ **Имовину друштва** за осигурање чине својина на покретним и непокретним стварима, новчана средства, хартија од вредности и друга имовинска права.
- ▶ Друштво за осигурање дужно је да организује интерну ревизију, која је самостална и независна у обављању својих послова.
- ▶ Актуарске послове обављају овлашћени актуари. Овлашћени актуар је независан и самосталан. Он израчунава односно даје мишљење о маргини солвентности и обавља друге актуарске послове у складу са законом.

ЗАДРУГЕ

- ▶ Задруга је облик организовања физичких лица, у којој они пословањем на задружним принципима добровољности и солидарности, демократичности, економског учешћа, једнаког права управљања, самосталности, задружног образовања и међузадружне сарадње, остварују своје економске, социјалне и културне интересе.
- **Најважнији акт** је уговор о оснивању задруге.
- **Органи задруге су:** скупштина задруге; директор задруге; управни одбор; надзорни одбор.

- ▶ Задругар је физичко лице које је члан задруге и у целости или делимично послује преко задруге, односно које преко задруге продаје своје производе односно услуге, набавља производе или користи услуге потребне за обављање своје делатности или на други начин непосредно учествује у обављању делатности ради којих је задруга основана.
- ▶ Задруга се не може организовати као привредно друштво у смислу закона којим се уређују привредна друштва или као други облик организовања, нити се може припојити или спојити са привредним друштвом или другим правним лицем које није задруга, нити променити облик у привредно друштво или друго правно лице.

- ▶ Задруга послује под регистрованим пословним именом.
- ▶ Пословно име задруге обавезно садржи ознаку врсте задруге, правне форме, назива задруге и места седишта.
- ▶ Задругу може основати најмање пет пословно способних физичких лица.

▶ **Статус задругара престаје:**

- 1) иступањем;
- 2) искључењем;
- 3) смрћу задругара;
- 4) престанком задруге и
- 5) из других разлога утврђених задружним правилима у складу са овим законом.

- Задруга у правном промету иступа у своје име и за свој рачун, као самостално правно лице.
- **Имовину** задруге чине право својине, друга стварна права на непокретним и покретним стварима, облигациона права (потраживања) и друга имовинска права чији титулар је задруга.

Престанак задруге

Задруга престаје: ако јој је изречена мера забране обављања делатности; спајањем са другом задругом, припајањем другој задрузи, односно поделом на више нових задруга; истеком времена на које је основана; одлуком скупштине; стечајем; ако не обавља делатност дуже од 2 године непрекидно; и у другим случајевима утврђеним законом.